# LETOUR'S AVONTUUR

DOOR PIET VAN GRAVEN

We zaten met ons zeven in de gezellige club en hoorden Parijs ontwaken. Het was omstreeks negen uur in den avond, het uur waarop men in ons goede Holland (ik was namelijk de eenige Hollander in het gezelschap) begint te gapen en naar de klok begint te zien wanneer men geen bezoek heeft. Op dat uur ontwaakt Parijs. We rookten zwijgend onze sigaretten en er was een stemming alsof er dien avond iets gebeuren ging, iets buiten de gewone orde om. Ik voor mezelf was zóó sterk van dit idée doordrongen, dat ik als 't ware zat te wachten op het ongewone.

Plotseling verbrak de zachte stem van Gilbert de stilte.

„Letour komt vanavond," zei hij slechts.

„En dat zegt hij eerst nù," riepen we, „dat zegt hij pas als we twee uren bij elkaar zitten ! Dan moet er vanavond gefeest worden, mèt champagne !" en een hand werd reeds uitgestrekt om den electrischen schelknop neer te drukken.

„In de eerste plaats zijn we hier pas een goed half uur," merkte Gilbert kalm op, „en in de tweede plaats is er niet de minste reden om feest te vieren. Hooren jullie ? Letour is niet meer de vroolijke jongen, die drie maanden geleden vertrok en hij zal op feest vieren in 't minst niet gesteld zijn."

Zóó lang sprak Gilbert zelden achtereen en we zagen hem verwonderd aan. Geen woord was er meer uit hem te krijgen en het eenige wat we konden doen was wachten op onzen achtsten clubgenoot, den jongen Letour, die drie maanden geleden met zijn jacht vertrokken was naar de Middellandsche zee en dien we dus natuurlijk van plan waren met feestgedruisch te verwelkomen. Door de verontrustende woorden van den altijd in zichzelf gekeerden Gilbert waren we echter thans in een zekere gespannen stemming gebracht en het samenzijn was gedrukt en ongezellig. Wij luisterden of we Letour hoorden fluiten op de trap of een gesprek beginnen. Hij begon namelijk vroeger geregeld een gesprek wanneer hij nog op de onderste trede stond, ook al was de deur gesloten, doch alles bleef stil.

Eindelijk, 't was reeds tegen tien uur, hoorden we iets op de trap. Geen gesprek, geen fluiten, alleen een slependen tred, als van een heel oud man. Niemand zeide „daar is Letour". We zagen naar Gilbert en hij knikte. Toen wisten we allen dat hij het was.

De deur werd geopend, langzaam, o, wat ging dat alles langzaam in onze verbeelding. Ja, het was Letour. Het was Letour met zijn fonkelende zwarte oogen, zijn hooge gestalte, maar Letour met zilvergrijs haar en bevende handen.

We hadden geen woorden. Zwijgend reikte hij ons allen de hand, één voor één, en niemand had den moed te vragen: „Letour, wat is er gebeurd ? Hoe komt het, dat je zwart haar in drie maanden grijs is geworden en je gespierde handen, die als schroeven konden klemmen, nu beven ? Wij zwegen en Letour nam plaats. Na enkele minuten begon hij plotseling te spreken met een vermoeide, zachte stem.

„Ja jongens, ik zal jullie vertellen hoe het gebeurd is. Hoe het komt, dat jullie me terugzien zooals ik hier zit. Ik vertel het maar éénmaal, omdat ik het eenvoudig geen tweemaal zou kunnen vertellen. 't Is geen geheim en jullie kunt het vertellen wien je wilt, maar ik vertel het slechts éénmaal." Hij streek zich met de hand over het voorhoofd en we luisterden in gespannen verwachting. Onze sigaretten waren uitgegaan en niemand dacht er aan een nieuwe op te steken, omdat we geen gebeurtenis verwachtten, waarbij we ons zouden amuseeren of kalm zouden rooken.

„We vertrokken," begon hij, „met gunstigen wind. Je weet, dat ik alleen was met mijn kapitein, vier man équipage en den jongen. Ik had behoefte aan rust en heb die de eerste maand van harte genoten. Het was in den vroegen morgen van den eersten Juli, dat we een tamelijk groot rotseiland in 't zicht kregen. Het verheugde me, want ik verlangde er naar mijn voeten op den vasten grond te zetten. Toen we het eiland meer en meer naderden zagen we dadelijk, dat het als 't ware door een hoogen muur van rotsen omgeven was, welke rotsmuur op verschillende plaatsen was gespleten, waarschijnlijk door aardverschuivingen en op andere plaatsen door het water was uitgehold ; hoe diep kon men niet constateeren, daar het oog zich hier en daar in donkere diepten verloor.

Wij zochten een geschikte plaats om binnen te loopen en slaagden er eindelijk in tusschen twee steil uit zee opgaande rotsen het jacht vast te leggen. Ik verzocht den kapitein mij op een tocht door het eiland te vergezellen en, gewapend met onze jachtbuksen begaven wij ons op pad en hadden in den tijd van vier uren het grootste gedeelte van het eiland gezien en tevens vastgesteld, dat we onze buksen gerust hadden kunnen thuislaten, want dat er op het gansche eiland niets was dat leefde, uitgezonderd dan enkele zeevogels, die bij onze nadering verschrikt opvlogen, doch die ons geen schot kruit waard waren.

In den middag lag ik weer in mijn dekstoel en voelde er veel voor denzelfden dag weer te vertrekken, toen mijn oog langs den hoogen rots dwaalde en ik een hooge, donkere ruimte ontwaarde, waar het water binnenstroomde. Dit wekte bij mij de zeer logische gedachte, dat het water een anderen uitweg vond en tevens rees het verlangen bij mij op dien uitweg te zoeken. Ik sprak er den kapitein over, die veronderstelde dat de rots waarschijnlijk als 't ware geheel hol was en als een booggewelf over het water stond gebouwd. „Misschien," zei de kapitein, „loopt het water er aan de overzijde van 't eiland uit."

„Ik ga 't onderzoeken, kapitein, ga je mee met de kleine boot ?"

„Non monsieur," antwoordde hij zeer beslist. „Het is gevaarlijk. Men weet niet wat men ontmoet in het duister en waar men uitkomt. Ik mag het monsieur zelf ook niet aanraden."

„Ja maar, die zal het toch doen," antwoordde ik lachend. „Laat de kleine boot maar uitzetten kapitein !"

Had de man het mij slechts afgeraden in meer sterke bewoordingen. Hij was daarvoor waarschijnlijk te beleefd en bovendien had ik het dan toch gedaan. Na een minuut of tien roeien bevond ik mij voor de donkere, geheimzinnige opening, die twee meter boven den waterspiegel een zuiveren boog vormde. Om eerlijk te zijn moet ik bekennen dat ik, schoon ik twee scheepslantaarns in de boot had, toch eenigszins huiverig was, doch nù teruggaan naar het jacht, vanwaar de bemanning mij stond na te staren, was onmogelijk. Ik stak de beide lantaarns aan en roeide kalm de opening binnen. Het was een heerlijke aanblik. Het licht der lantaarns kaatste van de rotswanden terug, die van een glanzend wit waren, veroorzaakt door millioenen zoutkristallen. Prachtige kegels en prisma's hingen naar beneden en waren door glinsterende slingers onderling verbonden. Nooit zag ik zulk een schitterend natuurtafereel. Ongemerkt had ik langzaam doorgeroeid, doch ik bemerkte aan het tamelijk snelle voorbijglijden der rotswanden, dat het water nog een vrij sterken stoom had. Plotseling werd een tweede booggewelf in den linker rotswand door mijn lantaarns verlicht en nieuwsgierig roeide ik er binnen. Het gewelf was hier iets lager boven het water en had verschillende diepe holten. Een ervan roeide ik binnen, omdat ik meende het ruischen van de zee scherper waar te nemen en dus dacht tamelijk dicht bij den uitgang, aan de andere zijde van het eiland te zijn. Ik vergiste mij echter. Nergens zag ik daglicht. Slechts het schijnsel mijner lantaarns verlichtte de witte wanden. Ik begon me wat, hoe zal ik het zeggen, wat onbehaaglijk te gevoelen en besloot terug te keeren. Ik keerde terug en roeide de donkere opening weer uit. Was het verbeelding, of werkelijkheid, dat het gewelf thans zijn boog dichter over het water scheen heen te spannen ?"

Letour's stem beefde en zijn oogen schitterden onnatuurlijk. Groote zweetdroppels parelden hem op het voorhoofd en gretig dronk hij een glas wijn. We luisterden ademloos. Hij vervolgde :

„Mijn onbehaaglijk gevoel werd sterker en begon wel eenigszins op angst te gelijken. Ik moest thans roeien tegen den stroom op en vorderde slechts langzaam, heel langzaam. Toen ik onder den boog uitroeide, dien ik een minuut of tien geleden meende binnengegaan te zijn bemerkte ik, dat ik mij vergist had en mij niet in de gang bevond, die mij weer in open zee kon brengen. Ik was verdwaald. Dit was echter niet het vreeselijke. Dàt was het moment toen ik bemerkte dat de vloed opkwam. Als een bliksemstraal schoot het mij door het hoofd, dat ik hier een vreeselijken doodsstrijd tegenging en verdrinken zou als een rat in den val. Als een waanzinnige begon ik te roeien. Het water rees, de rotsen daalden en naderden mij meer en meer. Het is mij niet mogelijk jullie te vertellen wat ik gevoelde. Voorover gebukt in de boot trok ik mijn handen open aan de riemen. Geen daglicht, alleen het heldere schijnsel mijner lantaarns verlichtte de steeds naderbij komende witte wanden. Toen kwam het oogenblik dat ik niet meer rechtop kon zitten in de boot en dus niet meer roeien kon. Ik begon te gillen om hulp, doch de echo van mijn eigen stem maakte mij waanzinnig. Ik legde mij in de boot op mijn knieën en duwde mij met beide handen aan den rotswand boven mij voort. Waarheen ? Ik wist het niet. Den dood tegemoet ; dat was het eenige, dat mij klaar en duidelijk voor den geest stond. Ik doofde mijn lantaarns. Het zien van de steeds lager komende glinsterend witte zoldering was mij onmogelijk. Eindelijk kwam het oogenblik, dat ik zelfs niet meer in de boot geknield kon liggen. Zoolang mogelijk hield ik het uit. Mijn handen bloedden en mijn hoofd was op verschillende plaatsen gewond. Ik kon niet meer en legde mij languit in de boot, beslist wetend dat ik hier, in de gewelven van een aan de wereld onbekend eiland in de Middellandsche zee, mijn jong leven eindigen moest. Nog eenigen tijd werd mijn boot met den stroom meegevoerd, totdat het water zóó hoog werd, dat de boot tegen de zoldering van het gewelf stiet. Thans was er een zonderlinge kalmte over mij gekomen. Ik was mij den toestand klaar bewust. Telkens zou de stoot tegen het gewelf wat langer duren, totdat de boot zou vastgedrukt zitten. Dan zou het water binnenstroomen en dat zou het einde zijn. Wellicht zou ook door den hevigen drang van het water de boot versplinteren. Dan was het nog spoediger afgeloopen. Nu, hoor, daar was het oogenblik dat de boot vastliep. Ze zat als het ware tegen het gewelf aangeroeid. Neen, nu was ze weer vrij. De spanning maakte mij ontzettend zenuwachtig. Eindelijk zat de boot voor goed vast. Er was thans niet de minste beweging meer in, en het water wies .... al hooger en hooger ... Nu kraakte het reeds .... Ja, dan zou ze toch versplinteren, zooals ik gedacht had. Het kraken werd sterker en het was mij op dat oogenblik alsof de zee in mijn hoofd bruischte en golven water over mij heen spoelden. Toen heb ik blijkbaar het bewustzijn verloren ....

Door een hevigen stoot kwam ik bij. Het donker gelaat van den kapitein was in zorg over mij heengebogen. Nu keek hij boos om naar den matroos, die, onhandig, onze boot op het jacht deed loopen.

„Waar ben ik ?" vroeg ik.

„Kalm, monsieur, kalm," zei de kapitein zacht. „Morgen vertel ik U alles."

Ik sloot de oogen omdat ik mij niet in staat voelde een verklaring aan te hooren. Niet den volgenden dag, doch eerst veertien dagen daarna vertelde de kapitein mij hoe hij met de mannen mij gered had. Te laat om mij vóór den vloed nog op te sporen hadden ze moeten wachten tot het water weer daalde en toen de tweede boot van het jacht maar even den boog, waaronder ik verdwenen was, kon binnenvaren, had men dit onmiddellijk gedaan, gewapend met groote scheepslantaarns. Ik was blijkbaar niet ver afgedwaald, want in één van de eerste zijgangen ontwaarde men mijn boot. De kapitein verwachtte natuurlijk mijn lijk te zullen vinden, doch in de halfvol water geloopen boot lag ik juist met hoofd en schouders boven water. Wanneer de vloed nog vijf of tien minuten had aangehouden had men slechts mijn lijk gevonden.

Toen ik na een dag of veertien in staat was het bed te verlaten en langzaam in mijn kajuitsgoed op en neer liep, was het oog van den kapitein met een eigenaardige uitdrukking op mij gevestigd.

„Wou je iets vragen, kapitein ?"

„Iets vragen niet, maar ik wou Monsieur wel iets laten zien."

„Wat dan ?" vroeg ik nieuwsgierig.

Zwijgend voerde de kapitein mij naar den in den wand aangebrachten spiegel en toen zag ik ..... wat jullie nù ziet," en Letour wees op zijn grijs hoofd.

Niemand onzer sprak.

Letour dronk nog een glas wijn.

„Jullie begrijpt nu, mes amis," zei hij, „dat dit de eerste en de laatste maal is, dat ik deze geschiedenis vertel, niet-waar ?"

„'t Is vreeselijk, beste kerel," zei een onzer, „het eenige goede is, dat je het leven er bij afgebracht hebt."

Letour knikte.

„Ik moet me verder voor vanavond verontschuldigen," zei hij, „ik voel me nog niet zoo heel sterk. Gilbert, wil jij me misschien thuisbrengen ? 'k Heb namelijk ook last van duizelingen nu en dan."

Gilbert stond op en we namen afscheid van hen. We hoorden Letour de trap afgaan met denzelfden onvasten tred, den tred van een oud man.

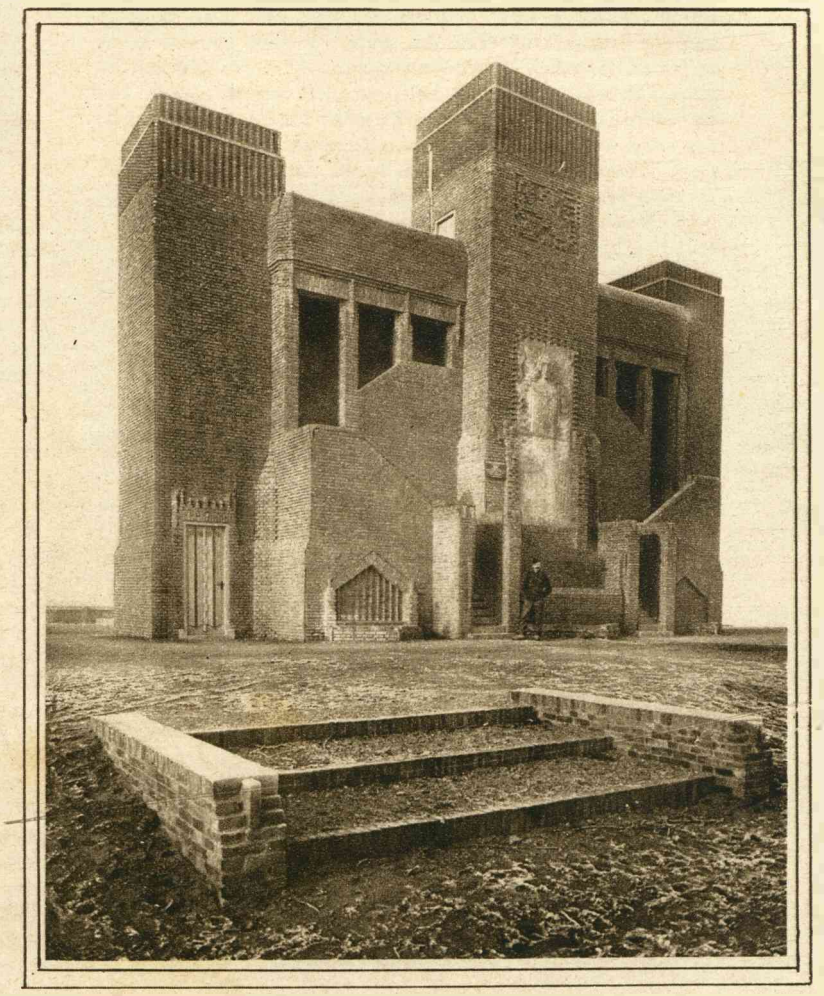

EEN HULDE VAN BELGISCHE GEÏNTERNEERDEN.

Even buiten Amersfoort, in de buurt van het interneeringsdepot, werd een gedenkteeken opgericht, bedoeld als een herinnering aan het verblijf der Belgische geïnterneerden in ons land. Het ontwerp is van den Zwitserschen beeldhouwer Goss, de architectuur van den Belgischen bouwmeester Hoste. Dit gedenkteeken maakt in de fraaie omgeving een krachtigen en mooien indruk.